

Driftsselskap – utkast til aksjonær- og samarbeidsavtale

Tannlegeforeningen har over tid mottatt spørsmål om utkast til aksjonæravtaler og samarbeidsavtaler for tannleger som ønsker å etablere et driftsselskap sammen i form av et aksjeselskap. Hensikten med driftsselskapet er ikke å generere utbytte, men å legge til rette for at hver tannlege eller tannlegevirksomhet har det som behøves til egen inntjening. Tannlegeforeningens medlemmer kan nå finne et utkast til en slik aksjonær- og samarbeidsavtale på våre nettsider. Avtalen må imidlertid tilpasses samarbeidsforholdene i det enkelte tilfelle. Avtalen bør gjennomgås og tilpasses partene i samarbeid med ekstern advokat da det alltid vil være behov for tilpasninger.

En aksjonæravtale er en avtale mellom aksjonærene som inneholder bestemmelser som partene forplikter seg til å følge. En aksjonæravtale skiller seg fra selskapets vedtekter som gjelder selskapets rettsforhold mens aksjonæravtalen gjelder aksjonærenes utøvelse av aksjonærrettigheter og forpliktelser. Typisk så vil en aksjonæravtale inneholde bestemmelser om fordeling av styreplasser og hvilke beslutninger som krever enstemmighet i styret. Bestemmelser om overdragelse av aksjer, forkjøpsrett for de øvrige aksjonærene og bestemmelser om mislighold av forpliktelser er også vanlige å ta med. Avtalen her inneholder også bestemmelser om samarbeidet mellom tannlegenes virksomheter som skal drive i driftsselskapet.

Organisering og drift av tannlegevirksomhet har endret seg over tid, fra å være «solo-praksiser» der tannlegen driver alene, eventuelt i samarbeid med én assistenttannlege, til at flere tannleger jobber sammen i ulike samarbeidsformer. Et slikt samarbeid kan være

begrenset til at man er etablert i samme lokaler, og slik at hver tannlege har egen leieavtale med utleier, og også ellers opptrer selvstendig og eier eget utstyr alene og har egne ansatte. Det kan imidlertid også være et mer omfattende samarbeid, som kan være mer eller mindre formaliserte kontorfellesskap.

Mange kontorfellesskap har valgt å eie en del utstyr sammen, har felles resepsjon og felles løsninger i forhold til profilering og felles innkjøp av forbruksmateriell m.m. Slike kontorfellesskap har erfaringsmessig ofte vært lite formalisert, og ofte uten skriftlige avtaler, men med en underliggende enighet om deling av visse utgifter.

Vi har sett eksempler på situasjoner der tannleger i slike kontorfellesskap med uformelt samarbeid har fått problemer med å avklare hvordan uenigheter skal løses når det oppstår samarbeidsproblemer. Det kan også bli problematisk å avklare hvem som har rett til eiendeler, rett til bruk av lokalet, rettigheter til nettsider, rettigheter til telefonnummer, og uenigheter om hvem som hefter for forpliktelser i leasingavtaler m.m., når slike forhold ikke er avklart og regulert i en eller annen form for avtale.

Hvis fellesløsningene og investeringene har noe omfang så kan det være hensiktsmessig at dette formaliseres i et selskap. Hensikten med et slikt selskap vil da være å legge til rette for at tannlegene har det de trenger for å drive tannlegevirksomhet.

Avtalen regulerer situasjonen der eiere av to eller flere selvstendige tannlegevirksomheter går sammen om å leie lokaler og eie utstyr/drifte fellestjenester til bruk i deres tannlegevirksomheter. Fellestjenestene legges i et felles eid driftsselskap som da er organisert som et aksjeselskap (AS). Avtalen regulerer som nevnt i tillegg samarbeidet mellom aksjonærenes tannlegevirksomheter.

Avtalen er beregnet på en situasjon der aksjonærene/tannlegene ikke er ansatt i driftsselskapet, men hvor de betaler et nærmere avtalt beløp for å disponere lokaler, utstyr og øvrig materiell som eies eller leies av driftsselskapet.

Det skal ikke drives tannlegevirksomhet i driftsselskapet, men i aksjonærenes egne virksomheter. Pasientbehandling og fakturering av pasientene besørges av hver aksjonær (tannlegen selv eller selskap eid av denne), og ikke av driftsselskapet.

Hensikten med driftsselskapet er å være et instrument for felles innkjøp og stille til rådighet ressurser som lokaler, felles utstyr, eventuelt noen ansatte som yter fellestjenester og eventuell felles profilering o.l. Aksjonærene (tannlegene) skal selv besørge fakturering av egne pasienter. Tannlegens inntekter forblir i tannlegens egen virksomhet, og tannlegen betaler en leie til (altså kjøper ikke tjenester fra) driftsselskapet for å dekke driftsselskapets utgifter.

Hensikten med aksjeselskapet er her ikke å generere utbytte, men å tilrettelegge for at hver tannlege har de ressurser vedkommende trenger for å utøve sin egen tannlegepraksis. Tannlegene vil med denne modellen være selvstendig næringsdrivende i egne selskaper, og som nevnt ikke ansatt i det felles aksjeselskapet avtalen gjelder.

Denne aksjonæravtalen kan benyttes ved nystartede driftsselskap, men kan også anvendes i de tilfellene der tannlegene allerede har et kontorfellesskap med andre tannleger og ønsker å formalisere dette. Et praktisk utgangspunkt er at tannlegene i slike tilfeller har eget utstyr og har ansatt hjelpepersonell i egen virksomhet. Aksjonæravtalen her tar utgangspunkt i en slik situasjon, og det er derfor lagt opp til at tannlegen har det meste av utstyret (som for eksempel unit) og ansetter

---

hjelpepersonell i egen virksomhet, mens det vil være fellesløsninger i forhold til røntgen og steril, venterom, resepsjon m.m. som vanligvis vil ligge i driftsselskapet.

Hvor mye av utstyret, forbruksmateriell og fellesløsninger som skal gjøres i fellesskap og tilhøre selskapet, må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle. Partene må diskutere grundig og ta stilling til hva man vil ha av felles løsninger, med hensyn til f.eks. resepsjon, venterom, røntgen, steril, journalsystem, telefon- og it-løsninger og markedsføring.

De største stordriftsfordelene vil man kanskje få ved å ha mest mulig felles løsninger, og eie det meste av utstyr sammen, ha felles profilering utad og hvor hjelpepersonell er ansatt i selskapet. Dersom hjelpepersonell er ansatt i selskapet vil det kunne være lettere å styre ressursbruken av disse, enn når hver tannlege har ansatt hjelpepersonell i egen virksomhet. Det vil også kunne være lettere å ha en enhetlig lønns- og personalpolitikk dersom man ansetter alt hjelpepersonellet i selskapet.

Det kan imidlertid også oppstå problemstillinger i forhold til arbeidsmiljølovens regler om virksomhetsoverdragelse, dersom hjelpepersonell er ansatt i driftsselskapet og en tannlege avslutter sin virksomhet der og etablerer seg på nytt et annet sted. Det kan ikke utelukkes at hjelpepersonell som primært har jobbet for denne tannlegen kan ha krav på å bli med vedkommende til ny praksis. Avhengig av forholdene i den konkrete sak, kan det bli reist spørsmål om hvorvidt det er driftsselskapet eller virksomheten til tannlegen som er den reelle arbeidsgiver.

Et alternativet til denne strukturen med et driftsselskap kan være at aksjeselskapet kan eie alt av utstyr, ansette hjelpepersonell, fakturere pasientene, stå for alt vedlikehold og innkjøp.

Med en slik modell kan aksjonærene (tannlegene), i tillegg til å være aksjonær i klinikkelskapet, også være ansatt i selskapet. Tannlegen vil da få utbetalt lønn gjennom selskapet som ansatt arbeidstaker, og eventuelt få utdelt utbytte fra selskapet i egenskap av eier av aksjepost.

Et slikt aksjeselskap vil kreve andre løsninger enn det som er foreslått her. Det vil blant annet kunne være utfordrende å regulere situasjonen der en tannlege både er ansatt og eier, hvis det oppstår en situasjon der selskapet vil gå til oppsigelse av vedkommende. Vurderingene rundt mislighold, forkjøpsrett og eventuell plikt til å overta andre eieres aksjeposter vil også måtte vurderes i lys av slike forhold.

Utkastet til aksjonær- og samarbeidsavtale kan finnes på våre medlemssider under *Kontrakter og avtaler*. Det er også utarbeidet merknader til aksjonær- og samarbeidsavtalen som må leses. Avtalen bør som nevnt gjennomgås og tilpasses hvert enkelt tilfelle. Graden av samarbeid man ønsker vil variere og det må gjøres tilpasninger. Endelig avtale bør utformes i samarbeid med eksternt advokat.

*Elisabeth Scarpello
Advokat i NTF*